

Vijf jaar wachten op Latijns Amerika

Auteur(s):

Emmerij, L.

Co-directeur van het United Nations Intellectual History Project.

Verschenen in:

ESB, 86e jaargang, nr. 4335, pagina 899, 23 november 2001

Rubriek:

Van de redactie

Trefwoord(en):

In september 1996 organiseerde de Inter-Amerikaanse ontwikkelingsbank een conferentie over het economische beleid in Latijns Amerika die nogal wat stof deed opwaaien. Dat kwam onder meer door een bijdrage van Ajit Singh, hoogleraar aan de Universiteit van Cambridge, die lessen trok voor Latijns Amerika uit de economische ervaring van Oost-Aziatische landen ¹. De Latijns-Amerikaanse landen hebben in de jaren tachtig het zogenaamde *Washington consensus*-beleid ingevoerd, een variatie op wat elders de 'huidige orthodoxie' heet. Kort samengevat betreft dit:

» het opzetten van een 'gezonde basis' voor economische groei door stabiliserings- en afslankingsprogramma's. Voorbeelden zijn strenge fiscale discipline om een eind te maken aan de financiële tekorten, het snijden in de openbare financiële uitgaven en het stoppen met invoercontroles en exportsubsidies;

» het herstructureren van de economie, opdat deze meer markt- en exportgericht wordt, door liberalisering, privatisering en deregulering. Hier is het doel om de particuliere sector als motor voor economische groei te versterken door openbare bedrijven te privatiseren, handel en kapitaalstromen te liberaliseren, enzovoorts.

Dat beleid is door bijna alle landen aanvaard. Het verschilt echter met dat in Oost-Azië, zowel voor als na de crisis van 1997-'98. In Oost-Aziatische landen speelt de regering bijvoorbeeld een grotere rol in het industriebeleid, maar voert ze een veel voorzichtiger beleid met betrekking tot vrijhandel: export wordt gestimuleerd en invoer wordt gecontroleerd en de regering legt kapitaalstromen aan banden.

De vraag die gesteld werd in 1996 was of, in het geval van Latijns Amerika, het beleid van de huidige orthodoxie inderdaad heeft geleid tot de gewenste reacties aan de aanbodzijde, vooral met betrekking tot economische groei en exportprestaties. De economische groei die zes procent per jaar bedroeg in de 'trieste' dirigiste-dagen tussen 1965 en 1980, was teruggelopen tot minder dan twee procent in de jaren tachtig en minder dan drie procent in de eerste helft van de jaren negentig. De exporten liepen eveneens terug, vooral omdat Latijns Amerika er onvoldoende in slaagde haar exportstructuur te diversifiëren en zich dus vastbeet in het uitvoeren van producten waarvoor de wereldvraag slechts heel langzaam groeit. Met andere woorden, de aanbodreactie was niet of nauwelijks aanwezig. Het was duidelijk dat hetzelfde beleid voor alle landen niet de optimale oplossing biedt.

De conclusie die Ajit Singh al meer dan vijf jaar geleden trok, was dat de liberalisering van de internationale handel en van kapitaalstromen in Latijns Amerika te snel was doorgevoerd en slecht was getimed, met als gevolg dat de reeds door de schulden crisis verzwakte industrie verder wegzakte en de exportstructuur zich niet kon richten op snel groeiende producten op de wereldmarkt. Zijn vraag was: "Wanneer zullen de architecten en aanhangers van de *Washington consensus* bekennen dat hun beleid een echec is geweest?" John Williamson, een van de architecten en aanwezig op de conferentie, gaf een duidelijk antwoord: "Het is nu nog te vroeg, maar over vijf jaar kunnen we de vraag beantwoorden".

We zijn nu meer dan vijf jaar verder en wat is de economische situatie in Latijns Amerika ultimo 2001? Mexico, dat in 1996 reeds tien jaar 'nieuw' beleid achter de rug had, heeft een daling gekend van het gemiddelde reële inkomen van de beroepsbevolking van vijftig procent in de jaren tachtig en een verdere tien procent in de eerste helft van de jaren negentig. De Mexicaanse bevolking heeft geen vijf jaar gewacht en gooide de pri, die sinds het begin van de twintigste eeuw aan het bewind was, uit de regering. Venezuela heeft evenmin vijf jaar gewacht en verkoos een populist, Hugo Chavez, boven de traditionele partijen om het economische tij te keren. In Peru is president Fujimori vertrokken, een trieste economische toestand achterlatend. Bolivia gaat door de zoveelste economische crisis en balanceert op de rand van een regelrechte opstand en in Colombia heeft president Peztrana zijn economische beleidsruimte zien verkleinen door het mislukken van de onderhandelingen met de opstandelingen aldaar. Al met al dus niet veel goeds.

Het is Argentinië dat nu in het centrum van de belangstelling staat. De schuldenlast van Argentinië is opgelopen van 75 miljard dollar in 1994 tot 132 miljard dollar nu. De open werkloosheid bedraagt bijna twintig procent en dertig procent van de Argentijnen leeft beneden de armoedegrens! 'Vijf jaar later' kent het land - ooit een van de rijkste landen ter wereld - een negatieve groei. Het houdt vast aan de één-op-één-relatie tussen de dollar en de peso. Het gevolg is dat de Argentijnse uitvoersector is gevloerd door de hoge dollarkoers en de industrie wegtrekt naar Brazilië, hetgeen de moeilijkheden van dat land niet oplost.

Het echec lijkt mij evident. Wanneer volgen de beleidsimplicaties? Ik hoor het al: "Het is nog te vroeg; 'over vijf jaar' kunnen we de gevolgen van het gevoerde beleid duidelijker overzien"

---

1 A. Singh, Catching up with the West: a perspective on Asian economic development and lessons for Latin America, in: L. Emmerij, *Economic and social development into the XXI Century*, Washington DC, The Johns

Copyright © 2001 - 2003 Economisch Statistische Berichten (www.economie.nl)